

garde' foren, tots ells, 'sortejats ab albarans'...» (Arxiu Municipal de la Selva del Camp, Comptes de la Comuna del Camp, 1651; publ. per E. Fort i Cogul, *Noúcia de Siurana de Prades*, Santes Creus, 1975). El mot s'ha mantingut viu a Mallorca (*DAG*); *abisament*. *Abismós* (Verdaguer). De *abim*, prov. miod. *abime*, *abimà* «abímer, harasser», segurament per mitjà d'un **abimassà* que deu existir en parlars d'Oc, deu ser alteració el ross. *s'abimissar* «consumir-se, delir-se» (Grandó, *Voc. Ross.*, *Misc. Fabra*), cf. rodan. *abasimà* (Roumieux, Morel en *TdF*, *abasimanto* en *Mireio*).

És versemblant que sigui també un derivat d'*abis-me*: *abismar* > *embirmat* (amb canvi de «prefix») un mot mallorquí (AMAlcover; Manacor) per a 'perillós, inflammat, enverinat' (*ferida embirmada, eleccions embirmades*), que Alcover usava, així mateix, aplicat a persones com a «vivo rabioso» i alguns cops (*BDLC XII*, 240) sembla igual a 'actiu, intens'; però cf. *abis-mar* 'abatre, ensorrar' (*AlcM*, § 2), *abisar* 'arruïnar, esvair' (fi S. xv, *AlcM*, § 3), 'esbucar, enderrocar' (*un treboli ha abisat una olivera*) i *envimat* «ambirmat» en AFerrer (*Tresor dels Avis, AlcM*).

1 Cf. Mz. Pidal, *D. L. Cast.* 23.14. — 2 (El dimoni) «aqueu espasi mesurà quant del cel en *abis* casec» fi S. XIII, *VidesR.* f. 9r. 1. — 3 Leite ens parla de l'ús colloquial portuguès d'una expressió com *coisíssima nenhuma* 'absolutament cap cosa'. Se'n podrien citar forces de semblants en el català del Paralel, i és ben cert que en trobaríem en l'ús del nostre Escalante o en el castellà dels Quinteros, Arniches o Muñoz Seca. En un pla més antic, si bé es tracta de fets més o menys diferents i un poc heterogenis, no deixaria d'escaure el record de creacions com *morisma, proïsme*, port. *préstimo* = castellà *préstamo* = cat. *préstet, -ec, llúisme, regisme*, que almenys són, en conjunt, testimoni de la força, podem dir «invasora», d'aquest sufix en romànic popular. En llatí, per a d'altres exemples de l'abús popular del superlatiu veg. J. B. Hofmann, *Lat. Umgangssprache*.

Abissal, abissar, V. abisme *Abitlar-se, V. bitlla* i *abillar* *Abixar, V. abuixar* *Abjecció, abjecte, V. gitar* *Abjudicar, V. jutge* *Abjuració, abjurar, V. jurar* *Ablació, V. preferir* *Ab lactació, ab lactar, V. llet* *Ablagir, V. abragir i bleir* *Ablamar*, probablement encreuament d'*aflamar* (FLAMA) amb *abrandar* (potser amb influència d'*esblaimar*) *Ablandar, ablandir, ablanir, V. bla* *Ablatiu, V. preferir* *Ablaürar, V. blau* *Ablenador, ablenar, V. ble* *Ablució, abluent, V. diluir* *Abnegació, abnegat, V. negar* *Abocador, abocar, V. boca* *Aboçar, V. boç* *Abofegar, abofiar, V. bòfia* *Abogot, V. abella* *Aboia, aboier, V. ovella* *Aboiar, V. boia* *Aboldar, V. bol-* da (BALDA) *Aboldronar, V. boldró*

ABOLIR, pres del llat. *abolère* id. □ 1.ª doc.: doc. de 1390 (*AlcM*); 1472, J. Esteve, *Li.Eleg.* En l'ús vulgar ha pres sovint el sentit de 'esvair-se, consumir-se'

(*AlcM* § c). En aquesta acc. ho percebé el poble com un derivat o formació paral·lela de mots de sentit anàleg, i amb vocalisme a entre les dues consonants, d'on una var. vulgar *abalir* (que segons el *DAG*, ja sortiria en els Ss. XIV, XV): hi influïrien mots com *esvair-se, valer* (*desvalgut, invalidar*), *abaltir*. És usual en comarques del NE. i la sento també en els Comtats: «els passos s'han *abòlit*» 'han desaparegut' a Cerdanya (Urtx, 1935), «ens-e se deu haver *abòlit*» a la Bastida del Bulès (1960). Ja en un doc. rossellonès de 1626, en una fórmula per esquivar aparicions: «dient —si ets bona cosa, parla; y si ets mala *avaleix-te!*» (*Alart, InvLiCat.*); se n'ocuparen ja Spitzer, *LexikK.* 1-2, i Brüch, *Misc. Schuchardt* 1922, 26; l'àrea d'aquesta forma té sobretot una gran extensió en el Llenguadoc: Tolosa (s')*abali* «disparaitre, s'évanouir» (*Doujat-Visner*), Castres íd. i *abali* tr. «maudire» (*Couziníé*) i semblantment a l'Erau (Pezenàs: Mázuc), el Tarn (Gary) i el Gard (Sauvages); en particular es repeteix pertot l'acc. de 'esvair-se, desaparèixer (parlant de fantasmes)' (Sauvages, Mázuc), d'on *abalisco's* imprecació perquè s'anorrei o allunyi alguna cosa (Gary, Couziníé); i no és forma recent car ja la trobem en el *Jaufré*: «eu no sai se-s rescón sotz terra / o ves cal part s'es *avalitz*; / per vos mi clam, Sant Espiritz!», «el feria el derocava, / e aquí me-se amb *avalia*», vv. 5345, 5357. Una àrea tan extensa i amb documentació ja antiga, es prestaria a interpretar fins i tot que aquesta variant pogué haver-se ja creat localment en llatí vulgar, per haver persistit alguna noció de l'etimologia del ll. *abolere*, que es mira com una espècie de variant de *alere* 'alimentar'.

Han existit encara altres variants vulgars alterades: *abolir*, Lacav., i en alguns rodals rossellonesos («és *abulit*» parlant crec del camí ral, a Perestortes, 1960); *dibolir* en el parlar vulgar de Barcelona, on degué entrar en joc la influència de mots com *debil* (*debilitar*), *desfer, demolir*; cap a l'Empordà s'ha usat una variant *debolir*: «quan es van haver *debolit* els merinyacs, no es va poder guanyar la vida fent-ne», deia una senyora de Vilanant l'any 1927 a Coromines (*Vida d'en Pep de la Tenora*, p. 53); Josep Pla en la biografia de Josep Pijoan o en la de Maragall (*Tres Biografies*, O. C.), també hi juga. D'altra banda se sent aquest *debolir* en comarques del S. del Principat ben allunyades de l'Empordà (p. ex. a Vallclara, Conca de Barberà, i per les muntanyes de Prades).

DERIV.: *Abolició* (-ll-, Lacav.; -li-, 1803, Bely.); *abolicionista*: es creà primer per als partidaris d'abolir l'esclavatge en els EE.UU., després per als que reclamaven la supressió de la pena de mort, en fi per als propugnadors de la supressió dels bordells reglamentats (1875, angl.), veg. BMigliorini, *VRom.* II, 269-70; *abolicionisme. Aboliment* (1390).

Abombament, abombar, -bat, V. BOMBA

ABOMINAR, pres del ll. *abominare* íd., deriv. de *omen* 'auguri, presagi'. □ 1.ª doc.: mj. S. xv.

Ja repetidament en el *Tirant*: «gloriejau-vos del